EKİM 2020
EKONOMİ BÜLTENİ

GÜNEYDOĞU ANADOLU İHRACATÇI BİRLİKLERİ

Eğitim ve Ekonomik Araştırmalar Birimi

KÜRESEL EKONOMİK GELİŞMELER

ABD'de tarım dışı istihdam 661 bin kişi artarken, işsizlik oranı işgücüne katılım oranının düşmesinin de etkisiyle %7,9 ile %8,2 olan piyasa beklentisinin altında gerçekleşti. Haftalık işsizlik maaşı başvuruları 837 bin kişi ile 850 bin olan beklentilerin altında gerçekleşerek, işgücü piyasasında kademeli toparlanma eğiliminin sürdüğüne işaret etti. Ayrıca, ülkede kişisel tüketim harcamaları (PCE) fiyat endeksi %0,3 ile beklentiler paralelinde artış kaydetti. Ülkede Ağustos ayında dış ticaret dengesi 67,1 milyar USD ile son 14 yılın en yüksek açığını vererek geçtiğimiz haftanın öne çıkan verisi oldu. TÜFE Eylül'de aylık bazda %0,2, yıllık bazda %1,4 artarak beklentiler paralelinde gerçekleşirken, çekirdek enflasyondaki artış %1,7 oldu. ÜFE ise yıllık bazda %0,4 yükselerek Mart ayından bu yana ilk defa artış kaydetti. Veriler, enflasyonun Fed'in ortalama %2'lik hedefine ulaşmasının zaman alacağına işaret ediyor.

Euro Alanı'nda TÜFE'deki yıllık değişim Eylül ayında -%0,3 düzeyinde gerçekleşerek son 5,5 yılın en düşük seviyesine geriledi. Enerji ve gıda fiyatları hariç tutularak hesaplanan yıllık enflasyondaki değişim de Eylül'de %0,4'e indi. Bölge genelinde enflasyon göstergelerinin zayıf bir tablo çizmesi Avrupa Merkez Bankası (ECB) üzerindeki baskının artmasına neden oluyor. Geçen hafta ECB Başkanı Lagarde, para politikasında Fed'in uygulamaya başladığı gibi enflasyonun geçici olarak hedeflenen seviyenin üzerine çıkmasına müsaade eden ve ortalama enflasyon hedefini içeren bir stratejinin değerlendirilebileceğini ifade etti.

Çin ekonomisi, yılın üçüncü çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %4,9 ile piyasa beklentisi olan %5,2'nin altında büyüme kaydetti. Ülke ekonomisi ikinci çeyrekte %3,2 oranında büyüme kaydetmişti. Sanayi üretimi ile perakende satışların

Eylül'de beklentilerin üzerinde gerçekleşmesi ülke ekonomisindeki ivmelenmeye işaret etti.

OPEC+ grubu gerçekleştirdiği toplantısında, Nisan ayında kararlaştırılan "üretim kesintisi anlaşmasına" tam bağlılık vurgusu yaptı. Açıklamada ayrıca, bu kış olası bir tam ya da kısmi karantina uygulamasının petrol talebi üzerindeki riski büyük ölçüde artıracağı ifade edildi. Libya Ulusal Petrol Kurumu ülkedeki petrol sahalarının yeniden faaliyete geçmesiyle birlikte günlük petrol üretiminin 2 hafta içinde 800 bin varile, 4 hafta içinde ise 1 milyon varilin üzerine çıkacağını açıkladı. Libya'daki petrol üretiminin artması ve küresel talebe ilişkin endişeler petrol fiyatları üzerinde baskı oluştururken, Brent türü ham petrolün varil fiyatı %2,7 azalışla 41,8 USD'ye geriledi.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış Tüketici Güven Endeksi, Ekim ayında bir önceki aya göre %0,1 oranında azaldı; Eylül ayında 82,0 olan endeks, Ekim ayında 81,9 oldu

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre enflasyon ekimde yüzde 2,13 artarken, yıllık bazda yüzde 11,89 oldu. Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ekimde aylık bazda yüzde 2,13, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) yüzde 3,55 artış gösterdi. Ekim ayı itibarıyla 12 aylık ortalamalar dikkate alındığında, tüketici fiyatları yüzde 11,74, yurt içi üretici fiyatları yüzde 9,11 arttı. Aylık bazda TÜFE yüzde 2,13, Yİ-ÜFE yüzde 3,55 artış gösterdi. TÜFE, ekimde geçen yılın aralık ayına göre yüzde 10,64, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 11,89 yükseldi. Yİ-ÜFE ise Aralık 2019'a göre yüzde 17,48, geçen yılın ekim ayına göre yüzde 18,20 arttı.

Yurt içinde Hazine nakit dengesi Eylül ayında 30,8 milyar TL açık verirken faiz dışı açık 16,4 milyar TL olarak gerçekleşti. Böylece yılın ilk 9 ayında nakit dengesi 140,7 milyar TL açık vermiş oldu.

Eylül ayında merkezi yönetim bütçe açığı yıllık bazda %67,5 artışla 29,7 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde bütçe gelirleri %25,1, bütçe harcamaları %34,4 artış kaydetti. Ocak-Eylül döneminde de bütçe harcamaları yıllık bazda %17,6 oranında genişlerken, gelirlerdeki artış %11,6 düzeyinde gerçekleşti. Böylece, geçtiğimiz yılın ilk 9 ayında 85,8 milyar TL olan bütçe açığı, bu yılın aynı döneminde %63,8 artışla 140,6 milyar TL'ye ulaştı. Eylül sonunda açıklanan Yeni Ekonomi Programı tahminlerine göre, bu yıl bütçe açığı/GSYH oranının %4,9 düzeyinde gerçekleşmesi bekleniyor.

Eylül ayında ihracat yıllık bazda %4,8 artışla 16 milyar USD olurken, ithalat %23 artışla 20,8 milyar USD'ye yükseldi. Böylece, dış ticaret açığı Eylül'de yıllık bazda %190 artarak 4,8 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. İlk 9 ayda da dış ticaret açığı geçen yılın aynı dönemine göre %80 artarak 37,9 milyar USD'ye yükseldi. Bu dönemde ihracat %10,9 azalırken, ithalat %1,5 oranında arttı. Salgının etkisiyle Mart ayından itibaren sert düşüş sergilemeye başlayan yabancı ziyaretçi sayısındaki daralma Eylül'de bir miktar yavaşladı. Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı yıllık bazda %59,4 azalarak 2,2 milyon kişi oldu. Bu yılın 3. çeyreğinde turizm geliri bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %71,2 azalarak 4,4 milyar USD oldu.

Konut satışlarında Haziran-Ağustos döneminde etkili olan yükseliş eğilimi, faiz oranlarındaki yükselişin de etkisiyle Eylül ayında sona erdi. İpotekli konut satışları Eylül'de yıllık bazda %38,5 düşerken, toplam konut satışları da yıllık bazda %6,9 azaldı. İlk 9 ayda ise, konut satışları yıllık bazda %34,2 artarak 1,2 milyon adet düzeyinde gerçekleşti.

Türkiye'de işsizlik oranı, temmuzda geçen yılın aynı ayına göre 0,5 puan azalarak yüzde 13,4'e geriledi. Söz konusu dönemde işsiz sayısı 369 bin kişi azalarak 4 milyon 227 bin kişi olarak kayıtlara geçti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), temmuz ayına ilişkin iş gücü istatistiklerini açıkladı. Buna göre, Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı, temmuzda geçen yılın aynı dönemine göre 369 bin kişi düşüşle 4 milyon 227 bin kişi oldu. Aynı dönemde işsizlik oranı 0,5 puanlık azalışla yüzde 13,4 seviyesinde gerçekleşti. Tarım dışı işsizlik oranı ise 0,6 puanlık azalışla 15,9 olarak hesaplandı.

TCMB Ekim ayı Beklenti Anketi sonuçlarına göre, piyasanın bir önceki anket döneminde -%1,5 olan 2020 yılı büyüme beklentisi -%0,8'e, yılsonu TÜFE enflasyonu beklentisi %11,46'dan %11,76'ya yükseldi. Eylül anketinde 7,5990 olan yılsonu USD/TL beklentisi 7,8979'a yükselirken, yılsonu cari işlemler açığı beklentisi 28,2 milyar USD oldu. Cari ay sonu için 1 hafta vadeli repo ihale faiz oranı beklentisi %11,64, ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti beklentisi %12,47 düzeyinde gerçekleşti.

TCMB verilerine göre, Türkiye'nin Ağustos sonu itibarıyla vadesine bir yıl veya daha az kalmış kısa vadeli dış borç stoku 181,3 milyar USD düzeyinde bulunuyor.

Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, KDV, MTV, ÖTV, idari para cezaları, KYK borçları ve Hazine alacakları ile ilgili vergi borcu yapılandırmasına ilişkin düzenleme, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi. Kanun teklifine ihdas edilen maddeyle, vergi borçları yapılandırılarak, borçların 18 taksitle ödenmesine imkan tanınıyor. Borcunu peşin ödemek isteyenlere de indirim sağlanıyor.

Yayımlanan Cumhurbaşkanı kararnameleri ile işverenin 3 aylık süre ile çalışanını işten çıkarma yasağı, 17 Kasım 2020'den itibaren 2 ay daha uzatıldı. Buna ek olarak; Sosyal Koruma Kalkanı kapsamında 26 Mart 2020'de başlatılan kısa çalışma ödeneği

uygulaması, mevcut faydalananlar için iki ay daha uzatıldı. Böylece, başladıkları tarih esas alınarak işverenlerin büyük bir bölümü kısa çalışma ödeneğinden 31 Aralık'a kadar yararlanmaya devam edecek.

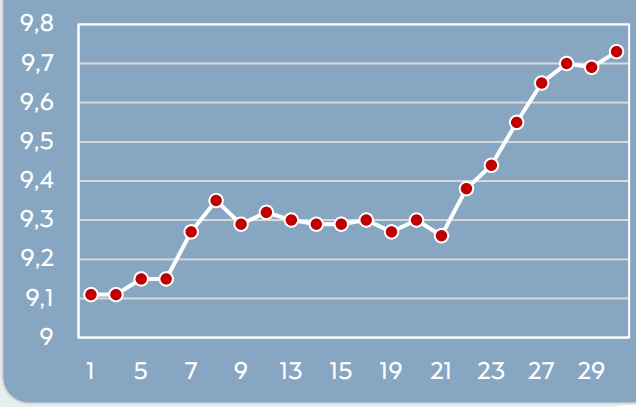
TCMB gerçekleştirdiği toplantıda artış beklentilerinin aksine % 10,25 olan politika faizinde değişikliğe gitmezken, Geç Likidite Penceresi (GLP) işlemlerinde uygulanacak Merkez Bankası borç verme faiz oranı ile gecelik borç verme faiz oranı arasındaki farkın 300 baz puan olarak belirlendiğini açıkladı. TCMB bu kararıyla GLP borç verme faiz oranını 150 baz puan artırarak %14,75'e yükseltmiş oldu. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, likidite yönetimindeki esnekliğin arttırılmasına ve enflasyon görünümünde belirgin bir iyileşme sağlanana kadar likidite tedbirlerinin sürdürülmesine karar verildiği açıklandı. Ayrıca, enflasyondaki düşüşün hedeflenen patika ile paralel şekilde gerçekleşmesi için para politikasındaki temkinli duruşun devam etmesi gerektiği belirtildi. Hafta boyunca geleneksel yöntemle repo ihalelerini sürdüren TCMB'nin ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti haftalık bazda 62 baz puan artış kaydederek 23 Ekim itibarıyla %12,88 seviyesine yükseldi.

Fatih Sondaj Gemimiz tarafından bulunan 85 milyar metreküp doğalgaz ile toplam doğalgaz rezervimiz 405 milyar metreküpe ulaştı.

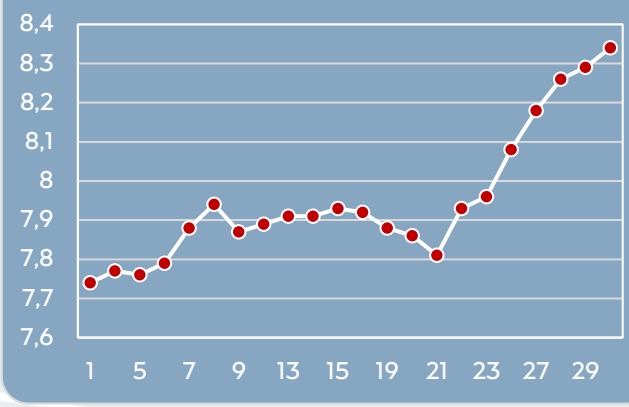
GAİB AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

DÖVİZ-EMTİA VE BIST GÖSTERGELER

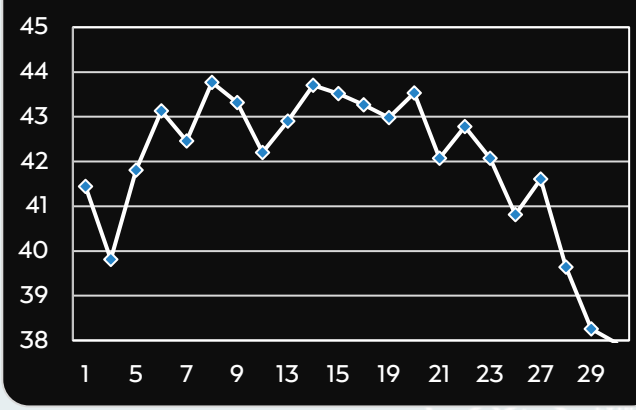
EURO/TL

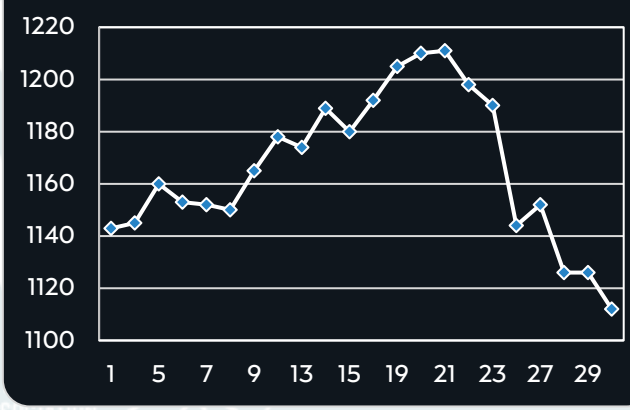
USD/TL

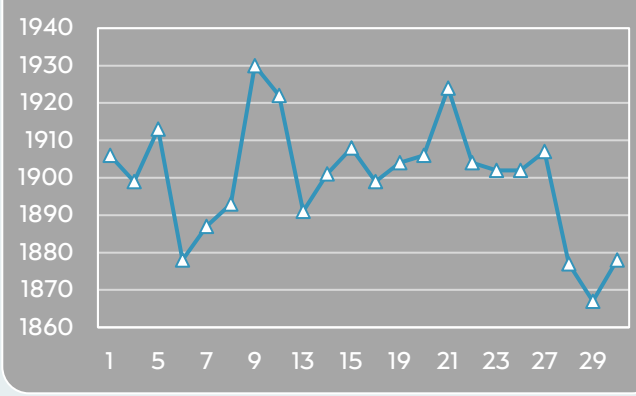
BRENT PETROL/USD

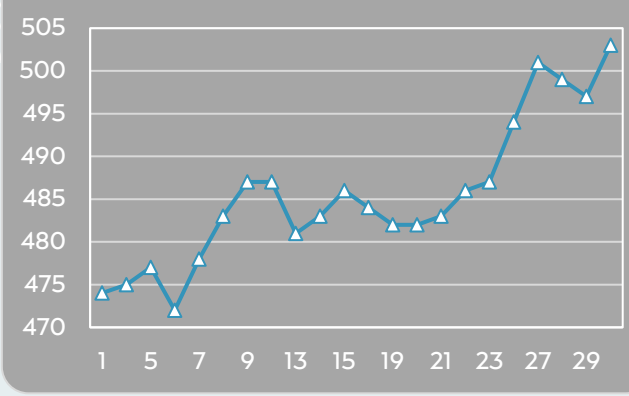
BIST 100

ALTIN ONS /USD

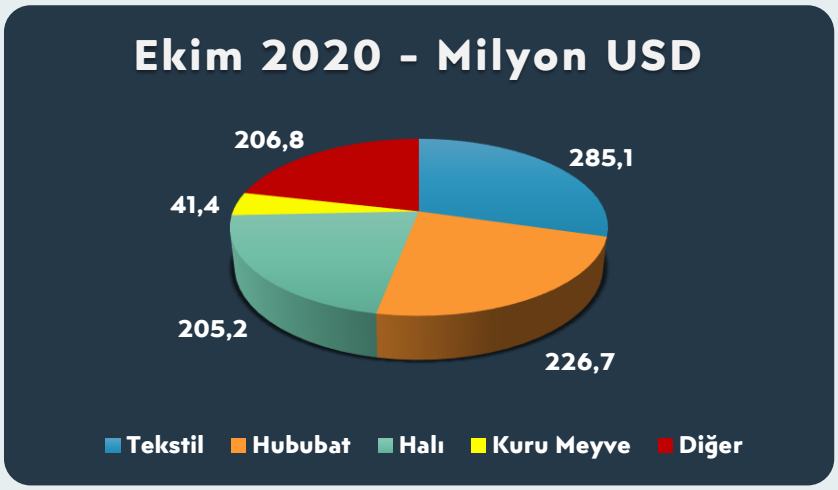

ALTIN GRAM

GAİB AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

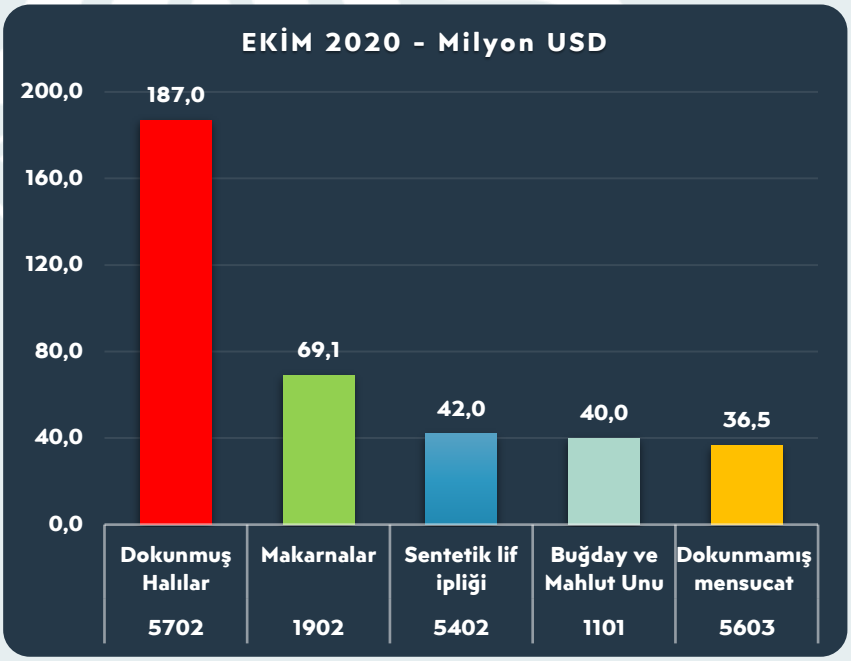
GAİB HABER VE GELİŞMELERİ

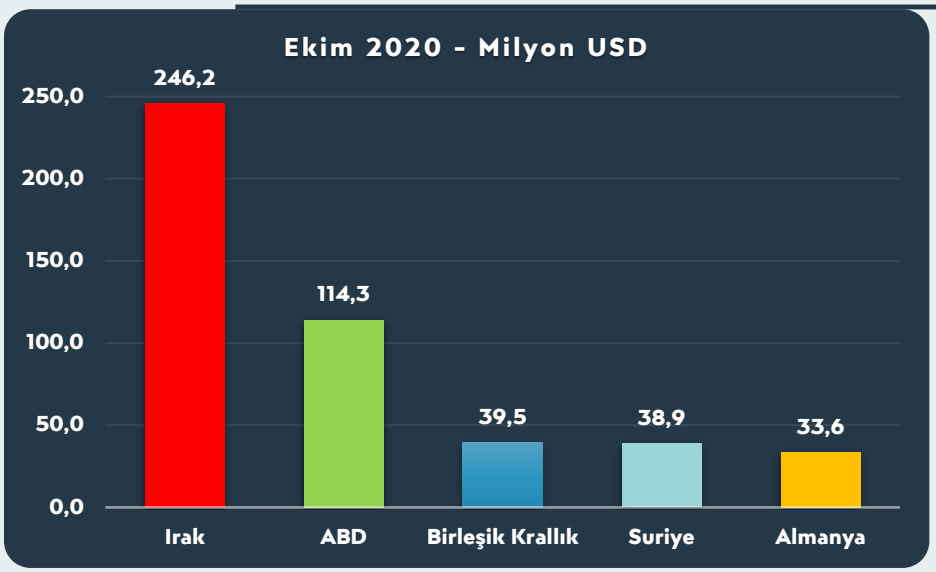
Birliklerimizce 2020 yılı Ocak-Ekim döneminde, 2019 yılının aynı dönemine oranla %0,1'lik artışla toplam 7 milyar 402 milyon 344 bin $'lık ihracat kayda alınmıştır.

Aynı dönemde, diğer İhracatçı Birlikleri adına ise toplam 179 milyon 923 bin $'lık ihracat kayda alınmıştır. Böylece Birliğimiz ihracat kayıt işlem hacmi, %0,1'lik düşüşle 7 milyar 582 milyon 267 bin $ olmuştur. Birliklerimizin son 12 aylık ihracatı (Kasım 2019-Ekim 2020), bir önceki 12 aylık döneme göre %0,3 oranında artarak 8 milyar 921 milyon 594 bin $ olmuştur.

Birliklerimizce Ekim ayında en fazla ihracatı gerçekleştirilen ürün Dokunmuş Halı olurken, sırasıyla Makarnalar, Sentetik Lif İpliği, Buğday ve Mahlut unu ve Dokunmamış Mensucat en fazla ihraç edilen ürünler olmuştur.

GAİB AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

GAİB ihracatında Orta Doğu Ülkeleri %40,7 pay ile ilk sırada yer almakta, AB Ülkeleri %19,7 pay ile ikinci ve Amerika Ülkeleri %15,1 pay ile üçüncü sırada bulunmaktadır. Toplam 192 ülkeye ihracat gerçekleştirilmiştir.

İller	İhracat	Beyanname Sayısı	Ülke Sayısı	Firma Sayısı
Gaziantep	801.377.989	17.991	168	1.683
Mardin	95.284.582	2.022	48	205
Kahramanmaraş	85.105.414	1.990	89	194
Malatya	33.090.960	761	82	127
Diyarbakır	15.525.733	584	42	114
Şanlıurfa	13.692.275	637	57	169
Adıyaman	12.036.003	190	37	23
Kilis	4.975.844	284	19	53

Bölge ihracatının lokomotifi olan Gaziantep Ocak-Ekim dönemi performansında Ankara'yı geride bırakarak 5. sıraya yükselmiştir.

Teslimat Şekli	Ekim 2020 Milyon USD	Ödeme Şekli	Ekim 2020 Milyon USD
Mal bedeli ve navlun	328,9	Mal mukabili ödeme	609,6
Taşıyıcıya teslim	206,6	Vesaik mükabili ödeme	176,3
Gemi güvertesinde teslim	158,0	Peşin ödeme	146,5
Fabrika çıkışında teslim	163,5	Akreditif	18,4
Mekanda Teslim	69,6	Vadeli akreditif	13,3
Diğer	38,8	Diğer	1,3

Birliklerimizce en fazla tercih edilen teslimat şekli Mal Bedeli ve Navlun olurken en fazla tercih edilen ödeme şekli Mal Mukabili ödeme olmuştur.

Koordinatör Başkanımız Sayın Fikret Kileci, Birliklerimiz tarafından gerçekleştirilen Eylül 2020 İhracat Rakamları Basın Toplantısı'nda gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Halı İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Toplantımız, Sayın Ahmet Kaplan Başkanlığında gerçekleştirildi. Toplantıda, Eylül ayı halı ihracatı ile sektör gündemi değerlendirildi.

Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Toplantımız, Sayın Mahsum Altunkaya Başkanlığında gerçekleştirildi. Toplantıda, Eylül ayı hububat ihracatı ile sektör gündemi değerlendirildi.

GAÜN işbirliğiyle gerçekleştirdiğimiz 100 saatlik "Online Dış Ticaret Uzmanlık Eğitimi"miz 7. dönem mezunlarını verdi. Dileyen firmalar www.gaib.org.tr adresinden kursiyerlerimizi işe almak için başvuruda bulunabilirler.

1 Ekim 2020 olan Destek Yönetim Sistemi'ne (DYS) geçiş tarihi, son kez olmak üzere, 31 Aralık 2020'ye uzatılmıştır.

Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Toplantımız, Sayın Fikret Kileci Başkanlığında gerçekleştirildi. Toplantıda, Eylül ayı tekstil ihracatı ile sektör gündemi değerlendirildi.

Ekim ayı eğitimlerimiz toplamda 3.241 kişinin katılımı ile tamamlanmıştır. Kasım ayında gerçekleştirilecek eğitimler için https://www.gaib.org.tr/tr/haberler/gaib-kasim-2020-online-egitim-programlari-hk-169.html adresini ziyaret edebilirsiniz.

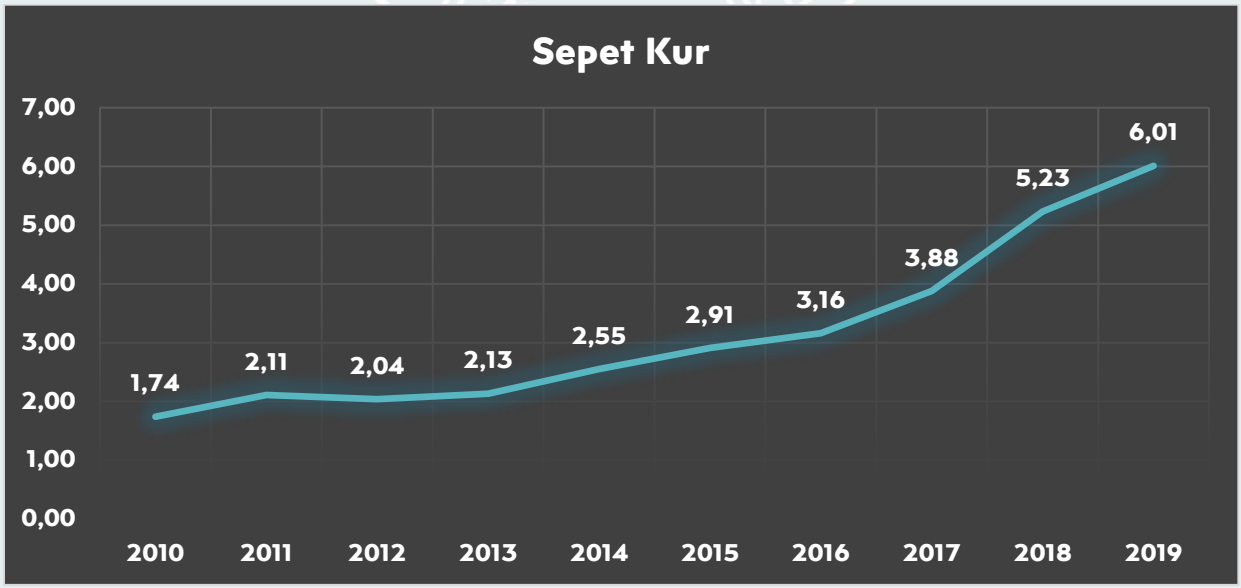

<<<EKİM AYI ÖZEL GÜNDEMİ>>>

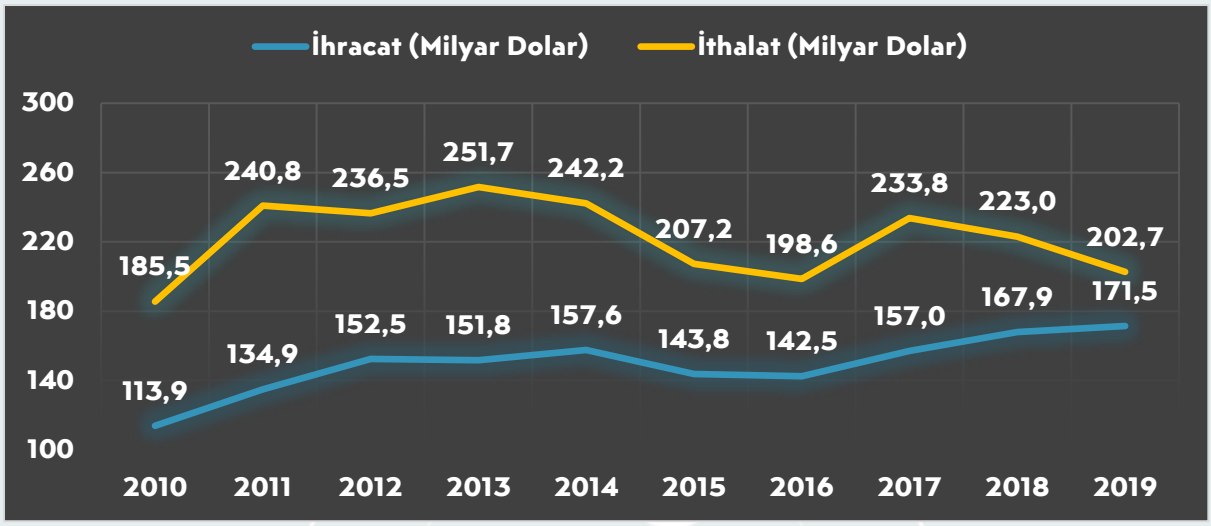
<<<TÜRKİYE'DE YÜKSEK DÖVİZ KURUNUN İHRACAT VE DIŞ TİCARET AÇIĞINA ETKİSİ>>>

Uluslararası iktisat teorilerinde döviz kurunda yaşanan bir artışın yani yerel paranın değer kaybetmesinin ihracatın artmasına sebep olacağı belirtilmektedir. Yerel paranın değersizleşmesi, ülkede üretilen malların fiyatını görece ucuzlatacağı için ithalat yapmak isteyen ülkelerin iştahı açılacaktır. Teorik olarak bununla birlikte, döviz kurunun artması ülkeye girecek yabancı malların fiyatında da yerel para cinsinden artışa sebep olacağı için ithalatın da düşmesine sebep olacaktır. Ancak, iktisatta en önemli kavramlardan birisi olan 'ceteris paribus' unutulmamalıdır. Ceteris paribus tanım olarak diğer tüm değişkenlerin sabit olduğu, sadece tek bir değişkenin sonucu etkilediği durumlarda kullanılır.

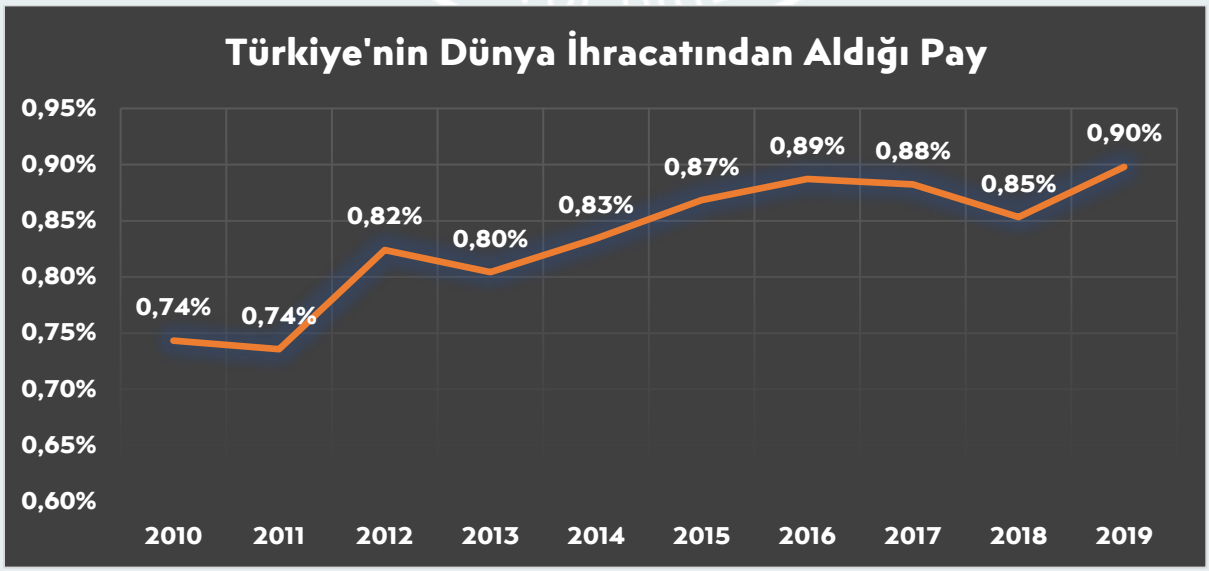
Ülkemiz ihracatının büyük bölümünün Euro ve Amerikan Doları cinsinden yapıldığı düşünülecek olursa döviz sepetinin 2008 Global Krizinin etkilerinin yavaş yavaş ortadan kalkmaya başladığı günden bugüne değişimini takip etmek faydalı olacaktır. Sepet kur Euro ve doların yıllık performansının ortalamasının alınması ile hesaplanmaktadır.

Özellikle 2016 sonrasında sepet kurdaki artış daha da ivmelenmiştir. 10 yıllık periyotta sepet kur %245 artmıştır. İlk 6 yılda %67 artan sepet kur, son 4 yılda ise %90 artış göstermiştir. İhracat ve ithalatın aynı seneler içerisinde gösterdiği performans ise aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

İhracat performansımız 2016 yılından beri düzenli olarak artış gösterirken ithalatımız ise 2017 yılından itibaren düzenli olarak düşüş trendindedir. 2017 sonrasındaki ihracat artışımız %9,2 iken ithalattaki düşüş ise %13'tür. Kısaca döviz kurlarının ithalatı yavaşlatma etkisi, ihracatı artırma etkisinden ülkemiz özelinde daha fazladır. Hem politika gereği hem de döviz kurundaki hızlı yükseliş neticesinde dış ticaret açığı son senelerde ciddi manada düşüş eğilimi göstermektedir.

Sepet kuru düzenli olarak artış gösterse de ülkemizin dünya toplam ihracatından aldığı pay tüm senelerde artış göstermemiştir. Hatta, İhracatımızı artırdığımız 2018 yılında aldığımız pay düşüş göstermiştir. Bu durum dünya genelindeki ihracat hacmindeki artışın bizim artış hızımızdan daha fazla olduğunu göstermektedir.

Kısacası döviz kurundaki artış, dış ticaret açığının kapanmasına pozitif etki göstermiştir. Ancak unutulmamalıdır ki yüksek döviz kuru değil istikrarlı döviz kuru ihracatta kalıcı artışı sağlayacaktır. Döviz kurlarındaki sert bir düşüş ihracatçıları, bilhassa ithal hammadde ile üretim yapan ihracatçıları ve sanayicileri ciddi manada zorlayacaktır.

Öte yandan, döviz kurundaki her artış ihracatçı firmalarda aynı oranda gelir artışına sebep olmamaktadır. Piyasaları sıkı takip eden ithalatçı firmalar TL'nin değersizleştiği dönemde iskonto talebinde bulunmaktadır. Bir diğer ifade ile döviz yükseldiği kadar ihracatçıya brüt gelir kazancı getirememektedir.